

Odsjaji mora – izložba nakita Ksenije Senke Deković

Dražen Zetić

spectrumzg@gmail.com

U organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore »Montenegro«, Zagreb, u galeriji Montenegrina Crnogorskoga doma, na Trnjanskoj cesti 35, u Zagrebu, 5. svibnja 2016. otvorena je izložba nakita Ksenije Senke Deković pod nazivom *Odsjaji mora*. Autorica Ksenija Senka Marković, udana Deković, iz Stoliva, živi i radi u Donjoj Lastvi, u mjestu Tivat, u Boki kotorskoj (Crna Gora). Ima dva odrasla sina, Svetu i Dejana, te petero unučadi, a stvaralačkim se radom intenzivnije bavi u zadnje četiri godine. Uz nekoliko skupnih nastupa, ovo joj je prva samostalna izložba nakita. Slike s te izložbe dostupne su na <http://kustodija.com/odsajaji-mora/>.

...

U odsjajima mora, lunarnoj kartografiji posrebrnih maslinika, molskih međuslovlja tišina... Biserja. Rasvanula u blagim bojama skamenjenih obrisa primorskih čarolija, divovskih kestena. Raznoliki oblici perli, algi, zvijezda, koral, palastura s dalekih obala jugoistočna Mediterana, odaju učestale odraze mijena zlaćahna Sunca i salitrena lađara Mjeseca.

U skrovitosti dugih osama, samozataji prostranstava, majušnih kutaka u bokokotorskim oazama svijeta, krišom zadnjih godina nastajahu filigranska djelca vrijedna riječi... udivljenja ljupka ženska pogleda. Kako? Tko će znati...! Umjetnost valjda nastaje iz nekih neznanih unutrašnjosti bića, nesanica, dubina noći. Rađa li se u dirljivim uspomenu osvanulih zora, poljupcima prosijedih majki, nepredvidljivim nabačajima kista zvonkih boja rasutih pejzaža, sentimentalnih akvarela prastarih jadranskih prisjećanja?

Snatrenja u nama pritajeno osjećaju, čute. Gore. Vriju. Bivaju. Trepere i naposljetku pupaju k'o prve stolivske trešnje. Netom bačene vrše mramorja neizvjesnih usuda uzbibana valovlja... uzmreškanih modrina praskozorja pitoreskna zaljeva. Neizbježno zahvaćaju predjele čovjekova tajanstvena duha. Ne dajući mu ni tercine smiraja. Imaginativni porivi iz tih neutaživih menueta slutnji, traganja, ponerijetko iznjedruju magične ure uresa.

U besanim odsjajima mora, ponajprije se odsijeva profinjena ženstvenost duše. Ravnovjesja davno iščeznula djetinjstva, prohujale mladosti, tihani šaptaji nadolazećih strijepnji budućnosti. Naizgledni bezlični časi samovanja u ateljeu, postaju s vremenom tankočutne simfonije srca. Ode krasotama kraj-obraza, minijaturnim motivima kolorita zelenkastih škura, orošenih krišaka tivatskih naranči.

U zaigranim grnčarijama stvaralaštva ne nastaju tek neke puke preslike prvih dačkih slikarija. Naprotiv, Ksenija kroz svojstvene pokrete minuciozno granulira u skulpturi figuralne prizore slađahnih miomirisa lastovskih rogača, oleandara, lavandi, kamelija... Oživljujući ogoljela zrnca zemlje, terakote, gline osvitima nekih novih djevojačkih ushićenja. U širokoj paleti nijansi raznobojnih kolorita (ogrlica, medaljara, privjesaka, broševa, sentenskih vrpca), patina i ruševina drevnih rimskih i antičkih mozaika, prepoznaju se praizvornosti zamrijelih kulturoloških podneblja.

Štoviše, stvarateljica Ksenija neumitno u svojem dosadašnjem opusu produbljuje osjetila umijeća oslušivanja iznimno etnografskih vrijednih tradicija drevnih plemena i naroda Sumera, Akada, Ura, te kolijevke civilizacija afričkog kontinenta. Na kojemu su još prije 75 tisuća godina nastajali prvobitni nakiti u nizovima školjki.

Također, kada se razmatra tradicijska vrijednost nakita, svakako se ne smije nikako ispustiti iz vida i njegov društveni status (uloga). Naime, upravo su, primjerice, u onodobnome srednjovjekovnom Kotoru, revni notari (prema rigidnim odredbama Gradska statuta) uvijek podrobno zapisivali u bračnim ugovorima sve pojedinosti miraza, između ostaloga haljina i nakita.

Osebužno modelirana i niti malčice prenaplašena kiparska rješenja, nadaju izuzetne akribijske vještine. Poput nebrušena poludraga kamena, koji tek čeka da se unutarne i vanjske dimenzije osjećaja, ćutnji sjedine. Dodirnu. Prepoznaju u ispoliranoj valovitosti glatkih struktura floralnih elemenata. Nerijetko zatomljeni stvaralački zanosi, desetljećima snujuć, izbijaju na površju lica dana i ne dadu se više olako sakriti. Potisnuti. Obeshrabriti. Prvotna ljudska nasušna potreba da se »čini« nešto ljepušasto, besmrtno pa i šarmantno zavodljivo. U danoj eteričnosti kairos(a) nadasve se raskriva u suptilnoj prozirnosti prenježne naravi. I sama simboličnost imena Ksenija (lat. *Xenia*, grč. *Ksenia*), zapravo u širem smislu riječi znači gostoprимljivost, prijateljski dar ili poklon za goste neznane bosonoge hodočasnike mitske Perzeje.

Sustvarajući u čudesnostima svijeta, Ksenija veže svilenim koncima stvarnosti koji se u bogatoj rapsodiji raskrivaju svekolikoj nepreglednosti univerzuma. Pri tome ostavljajući svoj pečat intimnih osjećanja, obrise tihanih nagnuća prosanjanih jeseni. Riječima kotorska trubadura Viktora Vide, tu bivaju svečanosti neprestanih *vjenčanja Mjeseca i vode*.

Naposljetku, što drugo reći doli da vas ganu ove sramežljive relikvije ljepote iz sedefnih sjajila jutarnjih odsjaja Ksenijinih lapidarija mora.